

פסוקים לפורים

פרק ט

טו ויקהלו היהודיים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחודש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבנה לא שלחו את-ינדם: טז ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על-נפשם ונזם מאיביהם ונהרג בשנאייהם חמשה ושבעים אלה ובבנה לא שלחו את-ינדם: יז ביום-שלשה עשר לחודש אדר ונזם בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: יח והיהודיים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונזם בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: יט על-כן היהודים הפרוזים הישבים בערי הפרוזות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלות מנות איש לרעהו: כ וכתב מרדכי את-הדברים האלה וישלח ספרים אל-כל-היהודים אשר בכל-מדינות המלך אמשורוש הקרובים והרחוקים: כא לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום-חמשה עשר בו בכל-שנה ושנה: כב פתים אשר-נחו בהם היהודים מאויביהם והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלות מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים:

כו על-כן קראו לימים האלה פורים על-שם הפור על-כן על-כל-דברי האגרת הזאת ומה-ראו על-ככה ומה הגיע אליהם: כז קימו וקבל [וקבלו] היהודים עליהם ועל-זרעם ועל כל-הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל-שנה ושנה: כח והימים האלה נזכרים ונעשים בכל-דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא-יסוף מזרעם:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ראשון

א מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. כרפיץ המקפין חומה מימות יהושע בן נון, קורין בחמשה עשר. כפרים ועירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר. פעמים בזה ופעמים בזה, כמו שהולך ומפרש:

מימות יהושע בן נון קורין בט"ו. שכתוב (אסתר ט, יט) על כן היהודים הפרזים עושים את יום י"ד, ומזה שהפרזים בי"ד מוכרח שהמוקפין בט"ו.

ומימות יהושע, לומדים דרך גזירה שוה מפרזי פרזי, כתוב כאן היהודים הפרזים וכתוב שם (דברים ג, ה) לבד מערי הפרזי, מה שם מימות יהושע אף כאן מימות יהושע. ותקנו שהכרכים המוקפים חומה מימות יהושע, אנ"פ שאין להם חומה עכשיו יקראו בט"ו כמו שושן, כדי לחלוק כבוד לא"י שהיתה חרבה בימי מרדכי ואסתר, כדי שיהיו קוראים כבני שושן ויחשבו כאילו הם כרכים המוקפים אנ"פ שהם עתה חרבים, ויהיה זכרון לא"י בנס זה. ולפי שיהושע התחיל להלחם בעמלק תחלה, וכתוב (שמות יז, יד) כתוב זאת זכרון בספר ושם באוני יהושע, לפיכך הזכירו מימות יהושע:

אלא שהכפרים מקדימין. כלומר מאחר שמוקפים קוראים בט"ו ושאינן מוקפים בי"ד הכל בכלל, וכיצד מוצאים שוב י"א וי"ב וי"ג? אלא שהכפרים נתנו להם רשות להקדים קריאתן ליום הכניסה, יום ב' בשבת שלפני י"ד, או ה' בשבת, שהן יום הכניסה, שהכפרים מתכנסים בעיירות למשפט, לפי שב"ד יושבים בב' וה' בתקנת עזרא. או, מתכנסים הכפרים לעיירות בב' וה' לשמוע קריאת התורה. והכפרים אינם בקיאים כל כך לקרוא וצריכים שיקראנה להם אחד מבני העיר, ולא הטריחום חכמים לחזור ולבא ביום י"ד, כדי שיהיו פנויים ביום פורים להספיק צרכי סעודת פורים לבני העיירות. ומצאו לדבר זה רמז מן המקרא, שכתוב (אסתר ט, לא) לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם, ואם לא תקנו מרדכי ואסתר אלא י"ד וט"ו הכתובים במקרא, הפסוק היה אומר בזמנם, למה כתוב זמניהם? לומדים מזה עוד ב' זמנים אחרים חוץ מאותם הכתובים במגילה, וי"ג לא צריך פסוק לרבות שיהיה ראוי לקריאה, שעיקר הנס בו היה, שבו נקהלו להנאם מאויביהם בין בשושן בין בשאר מדינות, על כרחך לא מרבה הפסוק אלא י"א וי"ב. ואין לומר שמרבה ט"ז וי"ז שלאחר י"ד וט"ו הכתובים במגילה, שהרי כתוב בפסוק (שם) ולא יעבור:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ראשון

ב כיצד, חל להיות יום ארבעה עשר בשני, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בחמישי, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות ומקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת, כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה, ומקפות חומה למחר. חל להיות אחר השבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

חל להיות. י"ד. בערב שבת, עירות ומוקפים קוראים בו ביום. שאין קריאת מגילה בשבת, גזירה שמא [אולי] יטלנה בידו ויעבירה ד' אמות ברשות הרבים, ואם יאחרנה עד אחד בשבת יהיה כבר י"ו, והתורה אמרה ולא יעבור. ואע"פ שבני הכרכים קוראים המגילה ב"ד כשחל ט"ו להיות בשבת, מ"מ אין קוראים ויבא עמלק אלא בשבת שהוא יום ט"ו, ומפטירים פקדתי, ושואלים ודורשים בהלכות פורים כל אותה שבת. וסעודת פורים, יש אומרים שעושים אותה ביום י"ד שבו קוראים את המגילה, ויש אומרים שמאחרים אותה לאחר השבת. וכך משתמע מהירושלמי, שסעודת פורים שחל להיות בשבת מאחרים ולא מקדימים. ולכל הדעות אין עושים אותה בשבת:

חל להיות. י"ד. אחר השבת באחד בשבת, כפרים מקדימים ליום הכניסה. שהוא י"א. וזה שהקילו חכמים לבני הכפרים להקדים ליום הכניסה, היא רק בזמן שישראל שרויים על אדמתם ושלוחי בית דין יוצאים להודיע מתי קידשו ב"ד החדש ומתי הפסח נקבע. אבל בזמן הזה שהעם מסתכלים בקריאת המגילה ומונים ממנה שלשים יום לפסח, אם יקדימו הכפרים קריאתם הרי יעשו הפסח לסוף ל' יום של קריאה, ונמצאו אוכלים חמץ בימים אחרונים של פסח, לפיכך אין קוראים אותה אלא בזמנה:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ראשון

ג איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה בטלנים. פחות מכאן, הרי זה כפר. באלו אמרו, מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל, מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין (ולא מאחרין), מתרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים. אמר רבי יהודה, אימתי, מקום שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי, אין קורין אותה, אלא בזמנה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

עשרה בטלנין. של בית הכנסת, שבטלים ממלאכתם ונזונים משל צבור, כדי להיות מצויין תמיד בשעת התפילה בבית הכנסת:

אלו אמרו. בזמנים של מגילה אמרו מקדימים אם חל זמן קריאתה בשבת:

אבל זמן עצי הכהנים והעם. שהיו משפחות לישראל שקבועים להם ימים בכל שנה להביא עצים למקדש לצורך המערכה, ומביאים קרבן עצים עמהם עולות נדבה, אם חל להיות בשבת מאחרים ליום מחר:

ותשעה באב. והוא הדין שאר תעניות, אם חל א' מהן להיות בשבת:

וחגיגה. אם חל י"ט בשבת דוחים שלמי חגיגה למחר, שהרי יש לה תשלומים כל ז'. וכן הקהל את העם, שהיה המלך קורא בספר משנה תורה, וכל העם חייבים לבא ולהביא את טפם, כמו שכתוב (דברים לא, יב) האנשים והנשים והטף, ובשבת אי אפשר ודוחין אותו למחר:

ולא מקדימין. שעדיין לא הגיע זמן חיובם:

ותשעה באב, שאין מקדימים זמן פורענות (דאקדומי פורענות לא מקדמינן):

ד קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה ומתנות לאביונים:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

אין בין אדר ראשון לאדר שני וכו'. כוונת המשנה היא שאין בין י"ד וט"ו של אדר ראשון לי"ד וט"ו של אדר שני, אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, אבל לענין הספד ותענית זה וזה שווים:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ראשון

ה אין בין יום טוב לשבת, אלא אכל נפש בלבד. אין בין שבת ליום הכפורים, אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. משנתנו בית שמאי היא, שאמרו [ביצה יב.] שאין מוציאים את הקטן ולא את הלולב ולא את הספר תורה לרשות הרבים [ביום טוב], כיון שאין בהם צורך אוכל נפש. ואין כן הלכה, אלא כדברי בית הלל, שאומרים מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה נמי [גם] שלא לצורך אכילה. ויש גם דברים אחרים שאסורים בשבת ומותרים ביו"ט אע"פ שאינם צורך אוכל נפש, כגון מורידים פירות דרך ארובה ביו"ט, אבל לא בשבת:

שזה זדונו בידי אדם. שבת יש בה מיתת ב"ד:

מסכת מגילה פרק שני

א הקורא את המגלה למפרע, לא יצא. קראה על פה, קראה תרגום, בכל לשון, לא יצא. אבל קורין אותה ללועזות בלעז. והלועז ששמע אשורית, יצא:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

הקורא את המגלה למפרע לא יצא. שכתוב [אסתר ט, כח] והימים האלה נזכרים ונעשים, מה עשיית הימים אי אפשר למפרע, שא"א שיהיה חמשה עשר קודם ארבעה עשר, אף זכירה, שהיא קריאת המגילה, למפרע לא: קראה על פה. לא יצא. כתוב כאן נזכרים, וכתוב שם [שמות יז, יד] כתוב זאת זכרון בספר...כי מחה אמחה את זכר עמלק:

קראה תרגום בכל לשון לא יצא. כוונת המשנה היא שעברי שקראה תרגום ואינו מבין בל' תרגום, או בכל שאר לשון שאינו מבין, לא יצא:

אבל קורין אותה ללועזות בלעז. באותו לשון שהם מבינים. ובלבד שתהיה כתובה באותו לשון, שלא יהיה קורא על פה:

והלועז ששמע אשורית יצא. ויונית הרי הוא כאשורית לדין זה. אלא שכבר אבד אותו לשון היוני ונשתכח:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק שני

ב קראת סרוגין, ומתנמנם, יצא. היתה כותבה, דורשה, ומגיחה, אם כון לבו, יצא. ואם לאו, לא יצא. היתה כתובה בסם, ובסקרא, ובקומוס ובקנקנתום, על הנזיר ועל הדפתרא, לא יצא, עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובדיו:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה [מתורגם]

סירוגין. שקרא מעט ושהה, וחזר וקרא מעט ושהה, אפילו ושהה יותר מכדי לגמור את כולה, יצא: היה כותבה כו'. כגון שכולה כתובה ומונחת לפניו וקורא פסוק פסוק במגילה המונחת לפניו וכותב אותה, שאינו יוצא ידי חובתו אלא כשקורא במגילה שכולה כתובה כבר.

אם כיון לבו. לצאת בקריאה זו:

בסם. שרש עשב שקוראים לו סמא:

בסקרא. אבן שצובעים בה אדום:

קומוס. מין שרף, ובלע"ז גומ"א:

נייר. עשוי מעשבים ע"י דבק וכותבים עליו:

דפתרא. עור שלא נשלם תקונו. דמליח וקמיח ולא עפיץ:

על הספר. על הקלף:

ג בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר, אם עתיד לחזור למקומו, קורא כמקומו. ואם לאו, קורא עמקה. ומהיכן קורא אדם את המגלה ויוצא בה ידי חובתו, רבי מאיר אומר, כלה, רבי יהודה אומר, מאיש יהודי. רבי יוסי אומר, מאחר הדברים האלה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה [מתורגם]

בן עיר. שזמנו ב"ד: **שהלך לכרך.** שזמנו בט"ו:

אם עתיד לחזור למקומו. אם הוא בן כרך שהלך לעיר ועתיד לצאת מן העיר בליל י"ד קודם עמוד השחר, אע"פ שהוא בלילה בעיר, הואיל וביום לא יהיה בעיר אין זה אפילו פרוז ליומו, לפיכך קורא כמקומו בט"ו. אבל אם אינו עתיד לצאת משם הלילה, שעכשיו נחשב לפרוז לאותו היום, אע"פ שעתיד לחזור למחר או ליום אחר, נקרא פרוז וקורא עמהם. וה"ה לבן עיר שהלך לכרך, אם עתיד לחזור בליל ט"ו לא היו מוקף ליומו, וקורא ביום י"ד, ואע"פ שהוא בכרך, אבל אם אין עתיד לחזור בליל ט"ו, אינו קורא ב"ד אלא ממתין וקורא עמהן. וכך מפרשים את המשנה בגמרא:

רבי מאיר אומר כולה. והלכה כר"מ:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק שני

ה כל היום כָּשֶׁר לְקַרְיַאת הַמְּגִלָּה, וְלְקַרְיַאת הַהֶלֶל, וְלְתַקִּיעַת שׁוֹפָר, וְלִנְטִילַת לֹוֶב, וְלְתַפְּלַת הַמוֹסְפִין, וְלַמוֹסְפִין, וְלְדוּוֵי הַפָּרִים, וְלְדוּוֵי הַמַּעֲשֵׂר, וְלְדוּוֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים, לְסַמִּיכָה, לְשַׁחֲטָה, לְתַנּוּפָה, לְהַגָּשָׁה, לְקַמִּיצָה וְלַהֲקַטְרָה, לְמַלִּיקָה, וְלַקְבָּלָה, וְלַהֲזִיחָה, וְלַהֲשַׁקֵּית סוּטָה, וְלַעֲרִיפַת הָעֵגְלָה, וְלַטְהַרַת הַמְצָרַע:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

ולוידוי הפרים. פר כהן מעיח, ופר העלם דבר של צבור, שמתודים עליהם חמאם שהביאום עליו:

ולוידוי מעשר. ביערתי הקדש מן הבית:

לסמיכה. וסמך את ידו על ראש העולה:

להגשה. מגיש את המנחה תחלה בקרן מערבית דרומית של מזבח, ואח"כ קומץ:

ולקמיצה ולהקטרה. בהקטרת קומץ מדובר, שהוא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים, ואינה כשרה אלא ביום. אבל

הקטר חלבים ואיברים כשר כל הלילה, כמו שלומדים במשנה [מ"ן]:

לקבלה. קבלת הדם במזרק:

להזיחה. הזיית פרים הנשרפים וכל חטאות הפנימיות. וזריקת דם על המזבח גם נקרא הזיחה:

ו כל הַלֵּילָה כָּשֶׁר לְקַצִּירַת הָעֶמֶר וְלַהֲקַטֵּר חֲלָבִים וְאַבְרִים. זֶה הַפֶּלֶל, דָּבָר שְׂמֻצּוֹתוֹ בַּיּוֹם, כָּשֶׁר כָּל הַיּוֹם. דָּבָר שְׂמֻצּוֹתוֹ בַּלַּיְלָה, כָּשֶׁר כָּל הַלַּיְלָה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

ולהקטר חלבים ואברים. מותר תמיד של בין הערבים, שכתוב בהם [ויקרא ו, ב] היא העולה על מוקדה על

המזבח כל הלילה:

זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום. לכלול סדור שתי ביכי לבונה שנותנים על לחם הפנים:

ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה. לכלול אכילת פסחים שכשר כל הלילה. ולא אמרו חכמים עד חצות,

אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ג

ד ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת שקלים. חל להיות בתוך השבת, מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת. בשנייה, זכור. בשלישית, פרה אדמה. ברביעית, החודש הזה לכם. בחמישית, חוזרין לכסדרן. לכל מפסיקין, בראשי חודשים, בחנכה ובפורים, בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

קורין פרשת שקלים. כי תשא, להודיע שיביאו שקליהם באדר, כדי שיקריבו בא' בניסן מתרומה חדשה:
מקדימין לשעבר. קוראים פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח. ואפילו חל ר"ח אדר בע"ש, מקדימים לשבת שעברה:
ומפסיקין בשבת הבאה. מלקרא פרשה שניה, כדי שתקרא פ' זכור בשבת הסמוכה לפורים, לסמוך מחיית עמלק למחיית המן:
בשלישית פרה אדומה. להזהיר את ישראל לטהר עצמם כדי שיעשו פסחיהם במהרה. ואיזו היא שבת שלישית? כל שסמוכה לפורים מאחריה. וכשחל ר"ח ניסן להיות בשבת, שבת שלישית היא שבת הסמוכה לר"ח ניסן, כדי לסמוך אזהרת טהרת טמאי מתים לפסחים:
ברביעית החודש הזה. שעם פרשת הפסח:
לכסדרן. לסדר ההפטרות, שעד הנה מפטירים מעין ד' פרשיות. פרשת שקלים בן שבע שנים [מלכים ב', יב, א]. פרשת זכור פקדתי את אשר עשה לך עמלק [שמואל א', טו, ב]. פרשת פרה וזרקתי עליכם מים טהורים [יחזקאל לו, טז]. פרשת החודש בראשון באחד לחודש [יחזקאל מה, יח]. מכאן והלה חוזר להפטיר מעין פרשת היום:
לכל מפסיקין. שאין מפטירים מעין הפרשה, אלא מעין המאורע:

משניות לפורים

מסכת מגילה פרק ג

ה בפסח קורין בפּרשת מועדות של תורת כהנים. בעצרת, שבעה שבעות. בראש השנה, בחדש השביעי באחד לחדש. ביום הכפורים, אחרי מות. ביום טוב הראשון של חג קורין בפּרשת מועדות שבתורת כהנים, ובשאר כל ימות החג בקרבנות החג:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה [מתורגם]

והיום נוהגים, בראש השנה, וה' פקד את שרה [בראשית כא, א], דבר"ה נפקדה שרה, ומפטירים בחנה [שמואל א, א]. שגם היא נפקדה בר"ה. ביו"ט שני, בעקידה [בראשית כב, א], ומפטירים הבן יקיר לי אפרים [ירמיה לא]... שבת שחל להיות בחולו של מועד, בין בפסח בין בסוכות, קוראים ראה אתה אומר אלי [שמות לג, א], ומפטירים, בפסח, העצמות היבשות [יחזקאל לז], ובסוכות, ביום בא גוג [יחזקאל לח], שמסורת בידינו שתחיית המתים עתידה להיות בפסח, ומלחמות גוג ומגוג בסוכות:

ו בַּחֲנֻכָּה, בְּנִשְׂאִים. בְּפִוְרִים, וַיָּבֵא עֲמֶלֶק. בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים, וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁיכֶם. בְּמַעֲמֹדוֹת, בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. בְּתַעֲנִיּוֹת, בְּרִכּוֹת וּקְלָלוֹת. אֵין מְפַסְּקִין בְּקְלָלוֹת, אֶלָּא אֶחָד קוֹרֵא אֶת כָּלֵן. בְּשָׁנֵי וּבְחֻמֵּי שָׁנָה, בְּמִנְחָה, קוֹרֵין כְּסִדְרָן וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֲשֻׁבּוֹן, שְׁנַאמֵר, (ויקרא כג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מִצְוֵי יְ-יָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִצְוֹתַן שִׁיהוּ קוֹרֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנּוֹ:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה [מתורגם]

במעמדות במעשה בראשית. שבשביל הקרבנות נתקיימו שמים וארץ. וסדר קריאתן מפורש במסכת תענית בפרק אחרון:
ברכות וקללות. אם בחקותי [ויקרא כו, ג], להודיע שעל עסקי החטא באה פורענות לעולם, ויחזרו בתשובה וינצלו מצרתם:
כסדרן. בסדר פרשת היום:
ואין עולין להם מן החשבון. כשיגיע יום שבת יחזרו ויקראו מה שקראו בשני ובחמישי ובשבת במנחה:
שנאמר וידבר משה. על כל המשנה נאמר, ללמוד מכאן שמצוה לקרא בכל המועד מענין המועד:

1. שַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי רֵאש־חֹדֶשׁ אֶדְר הַסָּמוּךְ לְנִסָּן, הִיא שַׁבַּת פְּרֻשֶׁת שְׁקָלִים. וְאִם חָל רֵאש־חֹדֶשׁ בְּשַׁבַּת, אֵזִי הִיא שַׁבַּת שְׁקָלִים. וּמוֹצִיאִים שְׁלֹשָׁה סְפָרֵי תוֹרָה, בְּרֵאשׁוֹן קוֹרְאִים בְּפְרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ. בְּשֵׁנִי, קוֹרְאִים בְּשֵׁל רֵאש־חֹדֶשׁ, וּבְשִׁלִּישִׁי, קוֹרְאִים מִפְּטִיר בְּפְרֻשֶׁת שְׁקָלִים, וּמִפְּטִירִים הַפְּטָרַת שְׁקָלִים.

2. שַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי פּוּרִים הוּא שַׁבַּת פְּרֻשֶׁת זְכוֹר. וְהַשַּׁבָּת שְׁלֹפְנֵי רֵאש־חֹדֶשׁ נִסָּן, הִיא שַׁבַּת פְּרֻשֶׁת הַחֹדֶשׁ. וְאִם חָל רֵאש־חֹדֶשׁ בְּשַׁבַּת, אֵזִי הִיא פְּרֻשֶׁת הַחֹדֶשׁ, וְדִינָהּ כְּמוֹ רֵאש־חֹדֶשׁ אֶדְר שְׁחָל בְּשַׁבַּת. וְהַשַּׁבָּת שְׁלֹפְנֵי פְּרֻשֶׁת הַחֹדֶשׁ, הִיא שַׁבַּת פְּרֻשֶׁת פְּרָה.

3. יֵשׁ אוֹמְרִים, כִּי פְּרֻשֶׁת זְכוֹר וּפְּרֻשֶׁת פְּרָה, חַנּוּבִים לְקִרְוֵא אוֹתָן מִדְּאוּרִיתָא. וְאִין קוֹרְאִים בָּהֶם קָטָן לְמִפְּטִיר. וּבְנֵי הַיְשׁוּבִים שְׂאִין לָהֶם מִנְּוֹן, צְרִיכִים שְׂיָבוֹאוּ לְמָקוֹם שְׂיֵשׁ בּוֹ מִנְּוֹן. וְאִם אֵי אֶפְשֶׁר לָהֶם, לְכָל-הַפְּחוֹת יִקְרְאוּ אוֹתָן בְּנִגְיוֹת כְּרֵאוּי.

4. מִשְׁנַכְנֵס אֶדְר, מֵרַבִּים בְּשִׁמְחָה. וְיִשְׂרָאֵל שְׂיֵשׁ לוֹ דִּין וּדְבָרִים עִם גּוֹי, יִשְׁפֹּט עִמּוֹ בְּאֶדְר.

5. בֵּימֵי מְרֻדְכֵי וְאַסְתֵּר, נִקְהָלוּ הַיְהוּדִים בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֶדְר לַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם וּלְהַנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם, וְהָיוּ צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שְׂיַעֲזָרֵם. וּמִצִּינּוֹ שְׂכַפְאֶשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַלְחָמָה, הִתְעַנּוּ שְׂיַעֲזָרֵם ה'. וְגַם מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּיוֹם שְׁנִלְחָם עִם עַמְלָק, הִתְעַנָּה. וְאִם כֵּן, יֵשׁ לְהַנִּיחַ גַּם אֵזִי בֵּימֵי מְרֻדְכֵי וְאַסְתֵּר, הִתְעַנּוּ בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּאֶדְר. וְלָכוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל יוֹם זֶה לְתַעֲנִית צְבוּר. וְנִקְרָא תַעֲנִית אֶסְתֵּר, כְּדִי לְזַכֵּר שְׁהַבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, רוּאָה וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל אִישׁ בְּעַת צָרָתוֹ, כְּאֶשֶׁר יִתְעַנָּה וְיִשׁוּב אֵל ה' בְּכָל לְבָבוֹ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ בְּיָמֵים הָהֵם. וּמִכָּל מָקוֹם אִין תַּעֲנִית זוֹ חוֹבָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ אֶרְבַּע הַתַּעֲנִיּוֹת שְׂפָתוֹבוֹת בְּמִקְרָא, וְלָכוֹן יֵשׁ לְהַקְלֵ בָּהּ בְּעַת

הצָרָה, כְּגוֹן מַעֲבְרוֹת וּמִיּוֹנוֹת אוֹ אֲפִלוּ חוֹלָה קִצָּת בְּכֹאֵב עֵינַיִם, שְׂאֵם מְצֻעָרִים הַרְבֵּה, לֹא יִתְעַנּוּ. וְכֵן יוֹלְדֵת כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְכֵן חֲתָן בְּתוּךְ שִׁבְעַת יָמֵי הַמְּשֻׁתָּה שָׁלוּ, אֵינָן צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת, וַיִּפְרְעוּ אֶת הַתְּעַנּוּת אַחֵר כָּךְ. אָבֵל שְׂאֵר הַבְּרִיאִים, לֹא יִפְרְשׂוּ מִן הַצְּבוּר. וְאֲפִלוּ מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ וְקָשָׁה עָלָיו הַתְּעַנּוּת, מִכָּל מְקוֹם צְרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת.

6. בְּיוֹם אַרְבַּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר, הוּא פּוּרִים. וְאִם חָל פּוּרִים בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, מְקַדְּמִים לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַחֲמִישִׁי.

7. לְכַבּוֹד הַמְּגִילָה, יֵשׁ לְלַבּוֹשׁ בְּגָדֵי שַׁבָּת מִבְּעָרָב. עֲרֵבִית, לְאַחַר שְׂמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה וּקוֹרָאִים אֶת הַמְּגִילָה. אַחֵר כָּךְ אוֹמְרִים וְאֵתָה קְדוּשׁ וְגו', שֶׁהוּא בְּמִזְמוֹר לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר, שְׂנֵאֲמַר עַל אֶסְתֵּר, וְשֵׁם נֶאֱמַר, אֶ-לֵהִי אֶקְרָא וְגו', שְׂנֵאֲמַר עַל מְקַרְא מְגִילָה, שְׂאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, חָיֵב אָדָם לְקַרֹּת אֶת הַמְּגִילָה בְּלֵילָה וּלְשִׁנּוֹתָהּ בְּיוֹם, שְׂנֵאֲמַר, אֶ-לֵהִי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֵילָה וְלֹא דוֹמְיָה לִי, וְכָתוּב אַחֲרָיו וְאֵתָה קְדוּשׁ וְגו'.

8. נוֹהֲגִים לִתֵּן קֶדֶם פּוּרִים מִחֲצִית מִן הַמְּטִבֵּעַ הַקְּבוּעַ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וּבְאוֹתוֹ זְמַן, זָכַר לְמַחֲצִית הַשָּׁקֶל שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים בְּאֲדָר לְצָרָה קְרִבְנוֹת הַצְּבוּר. וּמִנְהַג לִתֵּן שְׁלֹשׁ מַחֲצִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁבִּפְרָשַׁת כִּי תִשָּׂא כְּתִיב שְׁלֹשׁ פְּעָמִים תִּרְוַמָּה. וְנוֹתְנִין בְּעָרָב לְפָנֵי קְרִיאַת הַמְּגִילָה, וּמְחַלְקִין אוֹתָם לְעֵנַיִם. קֶטָן, פְּטוּר. וְאִם אָבִיו נָתַן בְּשִׁבְלוֹ פְּעַם אַחַת, חָיֵב לְעוֹלָם. בֶּן שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה שָׁנָה, יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁחָב, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁפָטוּר, עַד שִׁיחֶיָהּ בֶּן עֶשְׂרִים.

9. בְּפוּרִים, עֲרֵבִית שְׁחֲרִית וּמִנְחָה, אוֹמְרִים עַל הַנְּסִים, וְאִם שָׁכַח: אִם נִזְכַּר קֶדֶם שְׂאֲמַר אֶת הַשֵּׁם מִן בְּרַכַּת הַטּוֹב שְׂמָךְ, חוֹזֵר וּמִתְחִיל עַל הַנְּסִים. אָבֵל אִם לֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר שְׂאֲמַר אֶת הַשֵּׁם, גּוֹמֵר אֶת הַבְּרָכָה וְאֵינוֹ חוֹזֵר. וְאִם שָׁכַח בְּבְרַכַּת הַמְּזוֹן וְלֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר שְׂאֲמַר אֶת הַשֵּׁם מִחֲתִימַת הַבְּרָכָה, שְׂאֲמַר, בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֵינוֹ חוֹזֵר. אֵךְ בְּתוּךְ

הִרְחַמְנוּ יְאֹמֵר, הִרְחַמְנוּ הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם
בְּזִמְנוֹ הַזֶּה בַּיָּמִי מְרַדְּכִי וְכוּ'.

10. חָיֵב כָּל אָדָם, בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה, לְשָׁמֹעַ קְרִיאַת הַמְּגִלָּה בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם. וְגַם אֶת
הַקְּטָנִים חַיִּבִים לְחַנֵּד אוֹתָם שִׁישְׁמְעוּ קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. וּמִכָּל מְקוֹם לֹא יָבִיאוּ
לְבַיִת-הַכְּנֶסֶת קְטָנִים בְּיוֹתֵר, שֶׁמִּבְּלָבָלִים דַּעַת הַשּׁוֹמְעִים.

11. מְגִילָה שֶׁל לַיְלָה, אֲסוּר לְקִרְוֹת קֶדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, אָף-עַל-פִּי שֶׁמִּצְטַעַר הַרְבֵּה
מִחֲמַת הַתַּעֲנִיּוֹת. אֲדָּי יָכוֹל לְטַעַם קֶצֶת קֶדֶם הַמְּגִילָה, כְּגוֹן קֶפֶה וְכַדוּמָה, כְּדִי לְהַתְחַזֵּק
מֵעֵט מִחֲלֹשַׁת הַתַּעֲנִיּוֹת.

12. מִצְוָה מִן הַמִּבְחָר לְשָׁמֹעַ אֶת הַמְּגִילָה בְּבַיִת-הַכְּנֶסֶת בְּמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ רַב אֲנָשִׁים, מִשּׁוּם
שֶׁבָּרַב עִם הַדָּרַת מִלְּדָּ. וְלִכְלֹל הַפְּחוֹת יִשְׁתַּדֵּל לְשָׁמֹעַ אוֹתָהּ בְּמִנְיַן עֲשָׂרָה. וְאִם אֵי אֶפְשָׁר
לְקִרְוֹתָהּ בְּמִנְיַן, יִקְרָא אוֹתָהּ כָּל יַחֲדִיד מִתּוֹךְ מְגִילָה כְּשֶׁרָה עִם הַבְּרָכוֹת שֶׁלִּפְנֵיהָ. וְאִם
אֶחָד יוֹדֵעַ לְקִרְוֹתָהּ וְהַשָּׂאֵר אֵינָם יוֹדְעִים, יִקְרָא זֶה שִׁיּוֹדֵעַ, וְהֵם יִשְׁמְעוּ וַיּוֹצֵאִין,
אָף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָם עֲשָׂרָה. אֲבָל בְּרִכָּה שֶׁלְאַחֲרֶיהָ, אֵין אוֹמְרִים רַק בַּעֲשָׂרָה. וְאֲדָּי בְּלֹא שֵׁם
וּמַלְכוּת, יָכוֹל גַּם יַחֲדִיד לְאָמְרָהּ.

13. מִנְהַג בְּכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקּוֹרָא אֵינוֹ קוֹרָא מִתּוֹךְ מְגִילָה כְּרוּכָה, אֶלָּא פּוֹשֵׁט אוֹתָהּ
וְכוּפֵלָה דָּף עַל דָּף כְּמוֹ אֲגָרַת, מִפְּנֵי שֶׁנִּקְרָאת אֲגָרַת הַפּוֹרִים, אֲבָל הַשּׁוֹמְעִים, אֵינָם
צָרִיכִים לְפָשְׁטָהּ.

14. הַקּוֹרָא אֶת הַמְּגִילָה, בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה, מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, עַל מְקָרָא
מְגִילָה, שֶׁעָשָׂה נִסִּים, וְשֶׁהִחְיֵנוּ. וְלְאַחַר קְרִיאַתָּהּ, כּוֹרְכָה בְּלָהּ וּמְנִיחָהּ לְפָנָיו, וּמְבָרְכִים
בְּרִכַּת הָרַב אֶת רַבֵּנוּ וְכוּ'.

15. בְּבִרְכַת שְׁהַחֲיֵנוּ שֶׁל יוֹם, יִכְוֵנוּ גַם עַל מִצְוֹת מְשֻׁלָּח מְנוּת וּמִתְנֹנֹת לְאֲבִיוֹנִים וְסֵעוּדַת פּוּרִים. וְכֵן שְׁלִיחַ-הַצְּבוּר, צָרִיךְ שְׂיִכְוֹן לְהוֹצִיא אֶת הַצְּבוּר עַל מִצְוֹת אֵלּוּ.

16. הַקּוֹרָא אֶת הַמְּגִילָה, צָרִיךְ לְכוּן לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַשּׁוֹמְעִים. וְגַם הַשּׁוֹמֵעַ צָרִיךְ לְכוּן לְצֵאת וּלְשִׁמְעַ כָּל תְּבָה וְתְבָה, שְׁאֵפְלוּ אִם רַק תְּבָה אַחַת לֹא שָׁמַע, אֵינּוּ יוֹצֵא. וְלָכוּן צָרִיךְ הַקּוֹרָא לְהִשְׁגִּיחַ מְאֹד, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמְרַעֲשִׁים וּמְבַלְבְּלִים בְּהִפְאֵת הַמֶּן, יִשְׁתַּק עַד יַעֲבֹר הַרְעַשׁ לְגַמְרֵי. וּמִכָּל מְקוֹם רְאוּי וְנִכּוֹן שְׂיִהְיֶה לְכָל אֶחָד מְגִילָה כְּשֶׁרָה, כְּדִי שְׂיֵאמַר בְּעֶצְמוֹ מְלָה בְּמִלָּה בְּלַחֲשׁ, פֶּן לֹא יִשְׁמַע תְּבָה אַחַת מִן הַקּוֹרָא. וְכֵן כָּל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב שְׁעוֹמֶדֶת בְּעִזְרַת נָשִׁים, אִם אֶפְשָׁר, מֵה טוֹב לְהִיּוֹת לָהּ מְגִילָה כְּשֶׁרָה לְקָרוֹת מִתּוֹכָהּ, כִּי שָׁם קָשָׁה לְשִׁמְעַ, וְהַנָּשִׁים חַיְבוֹת כְּמוֹ הָאֲנָשִׁים.

17. הַקּוֹרָא צָרִיךְ שְׂיֵאמַר אֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן וְגַם תְּבַת עֲשֶׂרֶת, הַכֹּל בְּנִשְׁמָה אַחַת, לְהוֹדִיעַ שֶׁכֵּלֶם נִהְרָגוּ וְנִתְּלוּ כְּאֶחָד. וְנוֹהֲגִין לְכַתְּחֵלָה לֹמַר מִן חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ, הַכֹּל בְּנִשְׁמָה אַחַת. וּבְדִיעָבֵד, אֶפְלוּ הַפְּסִיק בֵּין עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן, יֵצֵא.

18. מִי שֵׁישׁ לְפָנָיו מְגִילָה פְּסוּלָה אוֹ חֲמֵשׁ, לֹא יִקְרָא עִם שְׁלִיחַ-הַצְּבוּר. כִּי אִם הוּא קוֹרָא, אֵינּוּ יִכּוֹל לְכוּן לְשִׁמְעַ מִן שְׁלִיחַ-הַצְּבוּר.

19. בְּשַׁבָּת (שְׂאֵינּוּ פּוּרִים) מִתְּרִים לְטַלְטֵל אֶת הַמְּגִילָה. וּמִכָּל מְקוֹם אִם חָל פּוּרִים בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן, אֵין לְהֵבִיא בְּשַׁבָּת אֶת הַמְּגִילָה לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְאֶפְלוּ בְּעִיר שֶׁהִיא מִתְּקַנֶּת בְּעָרוֹב, מִשּׁוּם מִכִּין מִשַּׁבָּת לַחַל.

20. שְׁחֵרִית, מִשְׁכִּימִין לְבֵית-הַכְּנֶסֶת. לְאַחַר שְׁמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים חֲצִי קָדִישׁ וּקוֹרָאִים בְּתוֹרָה בְּפָרְשַׁת וַיְבֵא עַמְלֵק, וְלְאַחַר שֶׁמְכַנְיִסִין אֶת סֵפֶר-הַתּוֹרָה, קוֹרָאִים אֶת הַמְּגִילָה.

לאחר ברכה אחרונה אין אומרים בשחרית אשר הניא. ולאחר שסיים האל-ל המושיע, אומרים שושנת יעקב וכו'. ואין לחלוץ את התפלין עד לאחר קריאת המגילה, שכתוב בה, ויקר, ודורשים, אלו תפלין.

21. עיר שהיא מקפת חומה מימות יהושע בן-נון, קוראים בה בחמשה עשר.

22. חיב כל אדם לשלוח לכל הפחות לאדם אחד שתי מנות, שכתוב ומשלוח מנות איש לרעהו, שזה שתי מתנות לאחד. וכל המרבה לשלוח מנות לרעים, הרי זה משבח. ומכל מקום מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעים, כי אין שמחה גדולה ומפארת לפני הקדוש ברוך-הוא אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות. והמשמח לב האמללים האלו, דומה לשכינה, שנאמר, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

23. לא נקרא מנות אלא דבר שראוי לאכול כמות שהוא בלי תקון, כגון בשר ודגים מבשלים ולא חיים, או מיני מתיקה או פרות, או כוס יין וכיוצא בהם.

24. כל אדם, אפלו עני שבישראל המקבל צדקה, חיב לתן לכל הפחות שתי מתנות לשני עניים, מתנה אחת לכל אחד, שכתוב, ומתנות לאביונים, שזה שתי מתנות לשני עניים. ואין מדקדקים במעות פורים, אלא כל הפושט יד ליטול, נותנים לו. ומי שהוא במקום שאין שם עניים, יעבב את המעות אצלו, עד שיזדמנו לו עניים או ישלחם להם.

25. נשים חיבות במשלוח מנות ומתנות לאביונים. משלוח מנות, תשלח אשה לאשה ואיש לאיש. אבל מתנות לאביונים, יכולה גם אשה לשלוח לאיש, וכן בהפך.

26. חייבים לאכול ולשתות ולשמוח בפורים. גם בליל ארבעה עשר ישמח וירבה קצת.

בסעודה. וכשחל במוצאי שבת, אף שצריך לעשות בשבת סעודה שלישית, ימעט קצת באכילתו ביום, לתן מקום לסעודת ליל פורים. ומכל מקום בסעודה שעושים בלילה, אין יוצאים ידי חובתן, שעקר הסעודה מצותה שתהא ביום, שפתוב ימי משתה. ויש להדליק נרות דרך שמחה ויום-טוב גם כשעושים הסעודה ביום. וגם בליל חמשה עשר, צריך לשמוח קצת. גם מתנות לאביונים ומנות לרעהו, צריך להיות ביום.

27. מתפללים מנחה בעוד היום גדול, ועושין את הסעודה לאחר מנחה. וצריכין לעשות על-כל-פנים רב הסעודה ביום. וכשחל בערב שבת, עושין אותה בשחרית, מפני כבוד שבת. וטוב לעסק קצת בתורה קדם שמתחיל הסעודה. וסמך לדבר, ליהודים היתה אורה, ודורשים, אורה, זו תורה.

28. כיון שכל הנס היה על ידי הין, ושתי נטרדה במשתה הין ובאה אסתר במקומה, וכן ענין המן ומפלתו היה על ידי יין, לכן חיבו רבותינו זכרונם לברכה, להשתכר בין, ואמרו, חגיב אנש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ולפחות ישתה יותר מהרגלו, כדי לזכר את הנס הגדול, ויישן. ומתוך שישן, אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואולם מי שהוא חלוש בטבעו, וכן מי שיודע בעצמו שעל ידי כן יזלזל חס-ושלום באיזו מצוה, בברכה, או בתפלה, או שיבוא חס-ושלום לקלות-ראש, מוטב שלא ישתכר, וכל מעשיו יהיו לשם-שמים.

29. יום חמשה-עשר באדר נקרא אצלנו שושן פורים. אין אומרים בו תחנון, ולא אל ארך אפים, ולא למנצח.

30. יום ארבעה עשר וחמשה עשר שבאדר הראשון גם כן אין אומרים בהם לא תחנון, ולא אל ארך אפים, ולא למנצח, ואסורין בהספד ותענית. וביום ארבעה עשר, מרבים קצת בסעודה.

דברי חז"ל לפורים

1. אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל,

לפיכך הקדים שקליהם (מחצית השקל) לשקליו, היינו דכתיב באחד באדר משמיעין

על השקלים. (ילקוט שמעוני אסתר ג)

2. שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור

בליה? אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, אם כן

שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו! אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני

שהשתחוו לצלם, אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר? אמר להם הם לא עשו אלא

לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים (מגילה יב).

3. המן מן התורה מניין? המן העין, אסתר מן התורה מניין? ואנכי הסתר אסתיר,

מרדכי מן התורה מניין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא (חולין קל"ט):

המִן־הַעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֶכְלֶמֶנּוּ אֶכְלֶתָ (בראשית ג:יא)
וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל־הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים (דברים
לא:יח)
וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֶרְדֳּדָרֹר (שמות ל:כג)

דברי חז"ל לפורים

4. תניא ר' אליעזר אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה, שנאמר ויאמר המן בלבו, ר' עקיבא אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה, ר"מ אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ויודע הדבר למרדכי, רבי יוסי בן דורמסקית אומר אסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר ובבזה לא שלחו את ידם, אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא מלתא דעדיפא מכולהו שנאמר קימו וקבלו קימו למעלה מזה שקיבלו למטה, אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל דלית ליה פירכא, דרבי אליעזר סברא הוא דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה והאי כי קא מפיש טובא ואמר אדעתיה דנפשיה קאמר, דר"ע דלמא כר' אלעזר דאמר מלמד שכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו, והא דרבי מאיר דלמא כרבי הייא בר אבא דאמר בגתן ותרש שני טרשיים היו, והא דרבי יוסי בן דורמסקית דלמא פריסתקי שדור, דשמואל ודאי לית ליה פירכא.... רבי יוסף אמר מהכא וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, רב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יוסף מזרעם (מגילה ז).

רש"י

ויאמר המן בלבו. מנא ידעו כותבי המגילה שכך אמר בלבו חלל רוח הקודש נגלה עליהם: **ויודע הדבר למרדכי**. מי גלה לו רוח הקודש שרה עליו: **ובבזה לא שלחו את ידם**. היאך ידעו מה עשו הרחוקים: **מפיש ואמר טובא**. יציאו לבוש מלכות אדעתא דנפשיה קאמר שמע מינה זאת היתה בלבו: **נדמתה לו כאומתו**. והיו אומרים צפיהם זו משלנו היא: **דרבי חייא בר אבא**. לקמן בפירקין: **פריסתקי שדור**. שלוחים שלחו להם למרדכי ואסתר שלא נגענו בציזה שלא ירע למלך: **לא יעברו**. מנא ידע את העתיד:

5. **כי נפול תפול לפניו**. דרש ר' יהודה בר אלעאי שתי נפילות הללו למה, אמרו לו

אומה זו משולה לכוכבים ומשולה לעפר, כשהם יורדים יורדים עד עפר, וכשהם

עולים עולים עד הכוכבים, אם מזרע היהודים. כשיעצנו לו לצלבו לא היינו סבורים

שהיה מן המיחידים להקב"ה, אבל עכשו שהוא מזרע היהודים מאותם שנפלו לכבשן

האש ונצולו ומאותם שנפלו לגוב אריות, לא תוכל לו (ילקוט שמעוני פרק ו)

דברי חז"ל לפורים

6. ת"ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא

הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה, מאי דרוש? אמר רבי חייא בר

אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעבדות לחירות אמרי' שירה ממיתה לחיים לא

כל שכנן! אי הכי הלל נמי נימא, לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ.

יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה? כדתניא עד שלא נכנסו

ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל

הארצות לומר שירה. רב נחמן אמר קרייתא זו הלילא, רבא אמר בשלמא התם הללו

עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש? אכתי עבדי

אחשורוש אנן! בין לרבא בין לר"נ קשיא והא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל

הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון (מגילה יד.)

7. ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבא המלך והמן היום: שנו רבותינו מה ראתה

אסתר שזימנה את המן? רבי אלעזר אומר פחים טמנה לו ללכדו שנאמר יהי

שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש, רבי יהודה אומר כדי שלא יכירו בה שהיא

יהודית, רבי נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסחו את

דעתם מן הרחמים (ילקוט שמעוני פרק ה)

מושגים לפורים

מושגים מהמשניות

פרק א משנה א

1. כִּרְכִּיז הַמְּקַפֵּיז חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן

2. שֶׁהַכֶּפָּרִים מְקַדְּמִין לְיוֹם הַכִּנְיָסָה

פרק א משנה ב

3. גִּזְרָה שֶׁמָּא [אוּלַּי] יִטְלֶנָה בִּידוֹ וַיַּעֲבִירנָה ד' אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים

4. 'ולא יעבור'

פרק א משנה ג

5. אֲקֻדוּמֵי פּוֹרְעָנוֹתָא לֹא מְקַדְּמִין [אִין מְקַדְּמִים זִמן פּוֹרְעָנוֹת]

פרק א משנה ד

6. אִין בֵּין אֶדְר הָרֵאשׁוֹן לְאֶדְר הַשְּׁנַי אֶלָּא קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וּמִתְּנּוֹת לְאֶבְיוֹנִים

פרק א משנה ה

7. אִין בֵּין יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת, אֶלָּא אֶכֶל נֶפֶשׁ בְּלֶבֶד

8. מִתּוֹךְ שֶׁהוֹתֵרָה הוֹצָאָה לְצוֹרֵךְ אֲכִילָה הוֹתֵרָה נְמִי (גַּם) שֶׁלֹּא לְצוֹרֵךְ אֲכִילָה

פרק ב משנה א

9. אֶבֶל קוֹרִין אוֹתָהּ לְלוֹעֲזוֹת בְּלַעַז. וְהַלּוֹעֲזֵי שְׁמַע אֲשׁוּרִית, יֵצֵא

מושגים לפורים

פרק ב משנה ב

10. אם כּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא. וְאִם לְאוּ, לֹא יֵצֵא

פרק ב משנה ג

11. אִם עֲתִיד לְחַזֹּר לְמִקוּמוֹ, קוֹרֵא כְּמִקוּמוֹ. וְאִם לְאוּ, קוֹרֵא עֲמֻקָּה

פרק ב משנה ו

12. דְּבַר שְׂמֻצּוֹתוֹ בַּיּוֹם, כְּשֶׁר כָּל הַיּוֹם. דְּבַר שְׂמֻצּוֹתוֹ בַּלַּיְלָה, כְּשֶׁר כָּל הַלַּיְלָה:

13. לֹא אָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת, אֲלֵא כַּדִּי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבִירָה

פרק ג משנה ד

14. לְכָל מְפָסִיקִין, בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים, בְּחֻנְפָּה וּבְפִוְרִים, בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמַעֲמָדוֹת וּבַיּוֹם הַכְּפוּרִים

15. כַּדִּי שִׁיקְרִיבוּ בָא' בְּנִיסָן מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה

16. לְסִמּוּךְ מַחֲיִית עֲמֶלֶק לְמַחֲיִית הַמֶּן

פרק ג משנה ו

17. אֵין מְפָסִיקִין בְּקִלְלוֹת, אֲלֵא אֶחָד קוֹרֵא אֶת כָּלָן

18. בַּשָּׁנָה וּבְחֻמֵּי שָׁנָה וּבְשַׁבָּת בְּמִנְחָה, קוֹרֵין כְּסֻדְרָן וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן הַחֲשֻׁבוֹן

19. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מִעַדֵי י-י אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִצּוֹתָן שֶׁיְהוּ קוֹרֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ

מושגים לפורים

מושגים מהלכות פורים

1. משנכנס אדר מרבים בשמחה
2. זכר למחצית השקל
3. ברוב עם הדרת מלך
4. ימי משתה
5. אם לא נזכר עד לאחר שאמר את השם גומר את הברכה ואינו חוזר
6. אגרת הפורים
7. והמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה
8. אין מדקדקים במעות פורים
9. מעוברות ומניקות או אפילו חולה קצת ככאב עינים, שאם מצטערים הרבה לא יתענו
10. הקטנים חייבים לחנך אותם
11. צריך לכוין להוציא, צריך לכוין לצאת

מושגים לפורים

12. לא נקרא מנות אלא דבר שראוי לאכול כמות שהוא

13. פרשת זכור ופרשת פרה חייבים לקרותם מדאורייתא

14. ויפרעו את התענית אחר כך

15. הבריאים לא יפרשו את עצמם מן הצבור

16. חייב אדם לקרות את המגלה בלילה ולשנותה ביום

17. ישמעו ויוצאים אע"פ שאינם עשרה

18. מכין משבת לחול

19. ויקר, אלו תפילים.. וששון, זו מילה... אורה, זו תורה

20. חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

ולפחות ישתה יותר מהרגלו

מושגים לפורים

מושגים מדברי חז"ל

1. גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים

שקליהם (מחצית השקל) לשקליו (ילקוט שמעוני אסתר ג)

2. מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? מפני שנהנו

מסעודתו של אותו רשע - מפני שהשתחוו לצלם (מגילה יב).

3. המן מן התורה מניין? המן העין, אסתר מן התורה מניין? ואנכי הסתר אסתיר,

מרדכי מן התורה מניין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא (חולין קל"ט):

4. אסתר ברוח הקודש נאמרה, שנאמר קימו וקבלו קימו למעלה מה שקיבלו למטה

(מגילה ז).

5. כי נפול תפול לפניו. אומה זו משולה לכוכבים ומשולה לעפר, כשהם יורדים יורדים

עד עפר, וכשהם עולים עולים עד הכוכבים (ילקוט שמעוני פרק ו)

מושגים לפורים

6. א. לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ

ב. משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה... כיון שגלו חזרו

להכשירן הראשון

ג. קרייתא זו הלילא

ד. הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש?

אכתי עבדי אחשורוש אנן! (מנילה יד.)

7. כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסחו את דעתם מן הרחמים

(ילקוט שמעוני פרק ה)